До Спеціалізованої вченої ради
ДФ 70.895.063 Хмельницького університету
управління та права імені Леоніда Юзькова
із розгляду та захисту дисертації на здобуття
ступеня доктора філософії

РЕЦЕНЗІЯ

доктора наук з державного управління, кандидата економічних наук, професора Щепанського Едуарда Валерійовича на дисертацію Мартинюка Олександра Васильовича на тему «Модернізація державної політики у сфері безпеки державного кордону України в особливий період», поданої на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах глобальних геополітичних викликів, зокрема внаслідок збройної агресії рф проти України, питання безпеки державного кордону набуває винятково важливого значення для національної безпеки, суверенітету та стабільності держави. Воєнні дії не лише спричинили зміну архітектури безпеки в регіоні, а й загострили потребу у переосмисленні державної політики у сфері безпеки державного кордону, що повинна враховувати як військові, так і політичні, правові, соціальні та економічні чинники. Актуальність дослідження полягає у необхідності розроблення й реалізації системного підходу до модернізації політики у сфері безпеки державного кордону, що має передбачати не лише оновлення нормативно-правового забезпечення безпеки державного кордону, а й запровадження сучасних методів управління в означеній сфері та посилення міжвідомчої та міжнародної співпраці.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані у дисертації

У дисертації автор чітко визначив об'єкт і предмет дослідження, а також завдання, які відповідають основному змісту роботи. Структура дисертації логічно вибудована та сприяє глибокому аналізу теоретичних і правових основ формування та реалізації державної політики у сфері безпеки державного кордону, виявленню основних викликів та загроз у цій сфері, а також оцінці міжнародного досвіду, який може бути адаптований до українських умов. Наукові положення та висновки, викладені в роботі, ґрунтуються на детальному аналізі нормативно-правового забезпечення означеної тематики, офіційних даних та європейських директив, що робить їх логічними, послідовними та обґрунтованими. Отримані наукові результати є науково обґрунтованими і підтверджені достатньою кількістю джерел, що забезпечує їх достовірність та відповідність вимогам академічної доброчесності.

Заслуговує на увагу проведена автором систематизація викликів та загроз сфері безпеки державного кордону України, що прямо або опосередковано шкодять/можуть зашкодити цілісності й недоторканості державного кордону України.

Підтримуємо позицію автора щодо модернізації державної політики у сфері безпеки державного кордону України в особливий період, зокрема шляхом удосконалення нормативно-правого забезпечення; узгодження повноважень між ЗСУ та іншими силовими відомствами; впровадження кримінальної розвідки як напряму діяльності суб'єктів забезпечення безпеки державного кордону; посилення координації дій між суб'єктами забезпечення безпеки державного кордону України та своєчасне реагування на сучасні виклики та загрози; посилення взаємодії між бенефіціарами в контексті участі в міжнародних грантових програмах.

Автором сформульовано авторське визначення понять «безпека державного кордону в особливий період» як стан недоторканності та цілісності

державного кордону держави, захищеності національних інтересів та забезпечення безпеки громадян від потенційних й реальних загроз під час дії воєнного стану та період післявоєнної відбудови України; «державна політика у сфері безпеки державного кордону в особливий період» як діяльність органів державної влади, націлена на захист територіальної цілісності, суверенітету, забезпечення законного порядку на державному кордоні, яка формується та реалізується на засадах захисту національних інтересів в умовах появи нових викликів, поглиблення міжнародного 6 6 співробітництва та міжвідомчої співпраці, попередження та нейтралізації потенційних й реальних загроз безпеці державного кордону України під час дії воєнного стану та період післявоєнної відбудови України, зокрема щодо реінтеграції тимчасово окупованих та деокупованих територій, територій на яких ведуться (велися) бойові дій; «управління у сфері безпеки державного кордону» як узгоджений цілеспрямований вплив суб'єктів забезпечення безпеки державного кордону через застосування дієвих інструментів реалізації державної політики у сфері безпеки державного кордону4 «державне управління у сфері безпеки державного кордону в особливий період» як цілеспрямований комплексний вплив органів державної влади, які в межах повноважень та компетенції реалізують владний державно-управлінський вплив щодо забезпечення безпеки у сфері державного кордону через застосування дієвих інструментів реалізації державної політики у сфері безпеки державного кордону та гарантування безпеки державного кордону під час дії воєнного стану та період післявоєнної відбудови України щодо реінтеграції тимчасово окупованих та деокупованих територій, територій на яких ведуться (велися) бойові дій. Заслуговує на увагу науковий інтерес Мартинюка О. В. до інших актуальних, відкритих до наукових дискусій проблем, що мають місце в сучасній науці публічного управління.

Висновки дисертації логічно випливають із матеріалів наукового дослідження та адекватно відображають його результати, що є науково

обґрунтованими, логічними та мають об'єктивне підґрунтя та свідчить про високий рівень наукової новизни і практичної значущості роботи.

У результаті дослідження автор сформулював нові підходи до формування та реалізації державної політики у сфері безпеки державного кордону в умовах геополітичних загроз. Усі наукові положення, висновки і рекомендації, які сформульовані у дисертації, достатньою мірою обґрунтовані та відповідають меті та завданням роботи, що забезпечується адекватністю обраних методів дисертаційного дослідження.

Повнота викладу положень дисертації в роботах, опублікованих автором. Обґрунтованість та достовірність положень, рекомендацій і висновків дисертаційної роботи Мартинюка О. В.. підтверджується їх апробацією на міжнародних науково-практичних конференціях, а також публікацією наукових праць у фахових вітчизняних наукових виданнях. Результати дисертаційного дослідження відображені автором у 10 публікаціях, з яких 4 статті опубліковані у наукових фахових виданнях України з державного управління та 6 тез – у матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій. Ознайомлення з публікаціями автора, аналіз змісту дисертації та її висновків дає підстави розглядати дане дослідження як таке, що має пошуковий характер, відзначається науковою новизною. Дисертаційне дослідження складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 218 сторінок, обсяг основного тексту 183 сторінки. Робота містить 18 рисунків, 8 таблиць. Список використаних джерел налічує 268 найменувань.

Дискусійні положення дисертації та зауваження щодо її змісту. Дисертаційне дослідження О. В. Мартинюка в цілому оцінюється позитивно, водночас слід вказати на окремі дискусійні положення наукового доробку та висловити деякі зауваження і пропозиції, зокрема:

1. Поділяємо позицію автора щодо внесення змін до Закону України «Про оборону України» та Закон України «Про правовий режим воєнного стану»

шляхом доповнення регламентованих категорій визначенням категорії «стан війни» та «воєнний час» з метою унормування основних понять, застосовуваних у Конституції України та відповідних законах України. Поряд з цим вважаємо доцільним у роботі представити визначення означених категорій.

2. У п. 2.2 «Суб'єкти забезпечення безпеки у сфері безпеки державного кордону» дисертаційного дослідження автором надзвичайно детально зазначено суб'єктний склад забезпечення безпеки державного кордону, проте для кращого сприйняття запропонованої у п.3.3. роботи цифрової платформи, варто було б для кращої візуалізації напрацювань графічно представити Єдину систему взаємодії.

3. У пункті 2.3 «Особливості державної політики у сфері безпеки державного кордону в умовах реальних та потенційних загроз» автором ґрунтовно представлено виклики та загрози, реальні та потенційні, для сфери безпеки державного кордону України в особливий період, поряд з цим варто було б здійснити ранжування загроз й представити такий перелік у вигляді рисунку, що б сприяло попередженню розпорошеності у сприйнятті дослідницького матеріалу.

Зазначені нами міркування та побажання не завадили загальному позитивному сприйняттю даної дисертації та мають характер рекомендацій. Представлена дисертаційна робота є завершеною; сформульовані у ній положення, результати та висновки становлять наукову й практичну цінність.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Мартинюка О. В. на тему «Модернізація державної політики у сфері безпеки державного кордону України в особливий період», відповідає встановленим вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із подальшими змінами), Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та

доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 року № 502), а його автор – Мартинюк Олександр Васильович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

Рецензент:
завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, професор

Едуард ЩЕПАНСЬКИЙ

Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова
Код 14163436
УКРАЇНА

Відділ кадрів
Підпис Щепанського
ЗАСВІДЧУЮ
Нач. ВК ХУУП
імені Леоніда Юзькова